

ارزیابی شیوع ژن های *fnBP* و *clfA* در سویه های مقاوم به متی سیلین *استافیلوکوکوس اورئوس* و تأثیر فاکتورهای میزبانی و نمونه بالینی بر الگوی پراکنش آن ها

المیرا شفائی، سحر هنرمند جهرمی*، فاطمه نوربخش

گروه میکروبیولوژی، دانشکده علوم زیستی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد پیشوا، ورامین، ایران

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۵/۰۸/۱۵

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۵/۰۴/۱۰

چکیده

زمینه و هدف: *استافیلوکوکوس اورئوس* از عوامل اصلی ایجاد عفونت های بیمارستانی بوده که دارای فاکتورهای چسبندگی اختصاصی است و می تواند به پروتئین های مختلفی از ماتریکس خارج سلولی میزبان متصل شده و در بافت های میزبان جایگزین شود. این اتصال توسط خانواده ای از پروتئین ها تحت عنوان (MSCRAMM) که شامل پروتئین متصل شونده به فیبرونکتین (FnBP) و پروتئین متصل شونده به فیبرینوژن (Clf) است صورت می گیرد. انجام مطالعات جامع در ارتباط با قابلیت ژنتیکی جدایه های *استافیلوکوکوس اورئوس* به ویژه MRSA به لحاظ داشتن میانجی های چسبندگی امری ضروری است.

مواد و روش ها: در این مطالعه ۷۴۵۷۲ نمونه بالینی خون، ادرار، خلط، بینی و سایر نمونه های بالینی از بیماران سرپایی و بستری در بخش های مختلف بیمارستان میلاد تهران نمونه گیری انجام شد. پس از انجام تست های تشخیصی ۱۸۰ سویه *استافیلوکوکوس اورئوس* شناسایی گردید. جهت تعیین جدایه های MRSA از روش انتشار دیسک و مقاومت به دیسک سفوکسی تین استفاده شد. حضور و فراوانی ژن های *fnbA*، *fnbB* و *clf* با روش PCR تعیین گردید.

نتایج: از تعداد ۱۸۰ سویه ۱۵ سویه (۸٪) ژن *fnbA*، ۴۷ سویه (۲۶٪) ژن *fnbB* و ۳۶ سویه (۲۰٪) ژن *clf* را دارا بودند. فراوانی هم زمان دو ژن *fnbA* و *fnbB* (۲۳٪)، *fnbA* و *clf* (۱۸٪) و *fnbB* و *clf* (۵٪) بود و همچنین حضور هم زمان هر سه ژن مورد مطالعه (۵٪) مشاهده شد. نتیجه گیری: نتایج نشان داد که بین فراوانی ژن های *fnbA*، *fnbB* و *clf* و نوع نمونه بالینی، جنسیت، سن بیمار و جدایه های MRSA و MSSA رابطه معناداری وجود ندارد.

کلمات کلیدی: *استافیلوکوکوس اورئوس* مقاوم به متی سیلین، ژن های *fnbA*، *fnbB* و *clf*، PCR

مقدمه

استافیلوکوکوس اورئوس باکتری پاتوژن انسانی همه جا حاضر هم در عفونت های بیمارستانی و هم جوامع است گرچه به عنوان فلور نرمال انسان هم شناخته می شود (۱). حدود ۲۰٪ افراد این باکتری را در بینی خود حمل می کنند و ۶۰٪ افراد، ناقلین واسطه هستند (۲). *استافیلوکوکوس اورئوس* به عنوان یک پاتوژن فرصت طلب است که می تواند عفونت های سطحی پوست و همچنین عفونت های تهاجمی شدید مانند ارتريت سپتیک و اندوکاردیت ایجاد کند (۳). سویه های

استافیلوکوکوس اورئوس باکتری پاتوژن انسانی همه جا حاضر هم در عفونت های بیمارستانی و هم جوامع است گرچه به عنوان فلور نرمال انسان هم شناخته می شود (۱). حدود ۲۰٪ افراد این باکتری را در بینی خود حمل می کنند و ۶۰٪ افراد، ناقلین واسطه هستند (۲). *استافیلوکوکوس اورئوس* به عنوان یک پاتوژن فرصت طلب است که می تواند عفونت های سطحی پوست و همچنین عفونت های تهاجمی شدید مانند ارتريت سپتیک و اندوکاردیت ایجاد کند (۳). سویه های

*نویسنده مسئول: سحر هنرمند جهرمی، گروه میکروبیولوژی، دانشکده علوم زیستی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد پیشوا، ورامین، ایران
Email: sahar_hj2@yahoo.com

¹ Methicillin-resistant Staphylococcus aureus (MRSA)
² Microbial surface components recognizing adhesive matrix molecules (MSCRAMMs)

آینده پدید آورد. با توجه به اهمیت فاکتورهای چسبندگی در بیماری‌زایی استافیلوکوکوس اورئوس و نیز اهمیت سویه‌های مقاوم به متی‌سیلین هدف از انجام این تحقیق بررسی شیوع و فراوانی ژن‌های کد کننده پروتئین‌های *FnBPB*، *FnBPA* و *Clf* در سویه‌های مقاوم به متی‌سیلین استافیلوکوکوس اورئوس جدا شده از نمونه‌های بالینی بیماران مراجعه‌کننده به بیمارستان میلاد تهران و تعیین اثر سن، جنسیت و نوع نمونه بر الگوی پراکنش آن‌ها است.

مواد و روش‌ها

نمونه‌های بالینی و تشخیص جدایه‌های استافیلوکوکوس اورئوس

در این مطالعه به‌طور تصادفی ۷۴۵۷۲ نمونه بالینی که شامل نمونه‌های خون، ادرار، خلط، بینی، کاتتر، حلق، واژینال، مجرای تناسلی آقایان، ترشحات چشم، مایعات بدن، مایع مغزی نخاعی و لوله تراشه بیماران سرپایی و بستری در بخش‌های مختلف بیمارستان میلاد تهران بود، از تاریخ ۹۳/۲/۱ تا ۹۳/۴/۳۰ جمع‌آوری شد. جهت شناسایی جدایه‌های استافیلوکوکوس اورئوس از نمونه‌های بالینی و به‌منظور تهیه کشت خالص، نمونه‌ها روی محیط آگار خون‌دار حاوی ۰.۵٪ خون گوسفند کشت داده شدند. پس از شناسایی و جداسازی سویه‌های استافیلوکوکوس اورئوس با استفاده از تست‌های تشخیصی، در محیط BHI حاوی گلیسرول ۰.۱۵٪ تلقیح و در فریزر منفی ۸۰ درجه نگهداری شدند.

تخریب بافت شده و به باکتری کمک می‌کنند تا بتوانند از فاگوسیتوز توسط سلول‌های نوتروفیل فرار کنند (۷-۹). پروتئین‌های چسبنده که به‌طور کووالان به پپتیدوگلیکان دیواره سلولی باکتری اتصال دارند شامل پروتئین متصل شونده به کلاژن^۱، پروتئین متصل شونده به فیبرینوژن^۲، پروتئین متصل شونده به فیبرونکتین و پروتئین متصل شونده به الاستین می‌باشند (۱۰). از مهم‌ترین پروتئین‌های سطح استافیلوکوکوس اورئوس *FnbA*، *FnbB* و *Clf* هستند (۱۳-۱۱). این پروتئین‌ها باعث چسبندگی استافیلوکوکی و تهاجم به انواع مختلفی از سلول‌ها از جمله سلول‌های اپی تلیال، اندوتلیال، فیروبلست و استئوبلاست می‌گردند و نقش کلیدی در شروع اندوواسکولار، عفونت استخوان و مفصل و پروتز بازی می‌کنند (۱۴ و ۱۵). مطالعات نشان داده که *FnbA* و *FnbB* به‌صورت معنی‌داری در استقرار بافتی در شرایط پاتولوژیکی گوناگون مثل کراتیت چشم، استئومیلیت و آرتريت سپتیک و استقرار در سطح ابزارهای پزشکی مؤثرند (۱۶ و ۱۷). بر طبق مطالعه Higgins و همکاران در استافیلوکوکوس اورئوس *Clf* از مهم‌ترین فاکتورهای ویرولانسی استافیلوکوکوس اورئوس است که نقش مهمی در پاتوژنز سپسیس و آرتريت سپتیک ایفا می‌کند. این امر به خاطر توانایی برای اتصال به فیبرینوژن محلول و محدود کردن جذب اپسونین است (۱۸).

افزایش دانش مرتبط با برهمکنش‌های باکتری-میزبان که طی ایجاد و گسترش عفونت رخ می‌دهد ممکن است اهداف جدیدی را برای پیشگیری و مداخله ضد استافیلوکوکی در

جدول ۱- توالی پرایمرهای استفاده‌شده برای تکثیر ژن‌های *fnbA*، *fnbB* و *clf* 16S rRNA

نام پرایمر	توالی پرایمر (3'-5')	طول محصول PCR (جفت باز)
<i>FnbA-F</i>	GAT ACA AAC CAG GTG GTG G	191
<i>FnbA-R</i>	TGT GCT TGA CCA TGC TCT TC	
<i>FnbB-F</i>	GGG GAG TAA CAG CTA ATG GTC	570
<i>FnbB-R</i>	GTC AAT TCA TGC TTC TCC ACT GG	
<i>ClfA-F</i>	GGC TTC AGT GCTTTG AGG	980
<i>ClfA-R</i>	TTT TCA GGG TCA ATA TAA GC	
<i>16SrRNA F</i>	GTA GGT GGC AAG CGT TAT CC	228
<i>16SrRNA R</i>	CGC ACA TCA GCG TCA G	

¹ Collagen-binding surface

² Clumping factor A (ClfA)

سانتی‌گراد به مدت ۵۰ ثانیه در ۳۲ سیکل و مرحله بسط نهایی ۷۲ درجه سانتی‌گراد به مدت ۱۰ دقیقه بود.

جهت بررسی محصولات PCR نمونه‌ها بر روی ژل آگارز ۱٪ انتقال داده شده و بعد از رنگ‌آمیزی در دستگاه ژل داک مورد بررسی قرار گرفت. سویه *Staphylococcus aureus* ATCC33592 به‌عنوان کنترل مثبت برای تشخیص ژن‌های *fnbA*، *fnbB* و *clf* و باکتری *اشریشیا کلی* به‌عنوان کنترل منفی استفاده شدند.

آنالیز آماری

آنالیز آماری داده‌ها با نرم‌افزار SPSS نسخه ۱۷ و با استفاده از آزمون آماری توصیفی تست مربع کای (X^2) برای بررسی ارتباط فراوانی ژن‌ها با فاکتورهای میزبانی جنسیت، سن، نوع نمونه بالینی، بستری و سرپایی بودن بیمار و نیز MRSA و MSSA بودن سویه‌ها مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

نتایج

از ۷۴۵۷۲ نمونه بالینی مورد مطالعه ۱۸۰ جدایه *استافیلوکوکوس اورئوس* بر اساس رنگ‌آمیزی گرم، تست‌های بیوشیمیایی کاتالاز، کواگولاز و DNAs مثبت و مقاومت به دیسک نووبوسین شناسایی و جداسازی شد. از ۱۸۰ سویه مورد مطالعه، ۹۲ (۵۱٪) از زنان و ۸۸ (۴۹٪) از مردان جدا شده بودند. بیماران از نظر سن نیز به دو گروه سنی زیر ۴۰ سال (<40)، ۴۰ و بالای ۴۰ سال (>40) تقسیم شدند. نتایج نشان داد فراوانی سویه‌های *استافیلوکوکوس اورئوس* در افراد بالای ۴۰ و خود ۴۰ سال ۱۰۴ (۵۸٪) و زیر ۴۰ سال ۷۶ (۴۲٪) است. از مجموع ۱۸۰ سویه *استافیلوکوکوس اورئوس* شناسایی شده، ۱۱۱ (۶۲٪) از بیماران مراجعه‌کننده به‌صورت سرپایی و ۶۹ (۳۸٪) از بیماران بستری در بخش‌های مختلف بیمارستان میلاد جداسازی شدند. از بین سویه‌های جدا شده ۹۵ (۵۳٪) مقاوم به دیسک سفوکسی تین بودند که جدایه‌های MRSA در نظر گرفته شدند و ۸۵ (۴۷٪) حساس به سفوکسی تین که به‌عنوان جدایه‌های MSSA تعیین شدند.

نتایج PCR نشان داد که از ۱۸۰ جدایه *استافیلوکوکوس اورئوس* ۱۵۹ مورد (۸۸٪) دارای ژن *fnbA* بودند. ۴۷ مورد (۲۶٪) دارای ژن *fnbB* و ۳۶ مورد (۲۰٪) ژن *clf* را داشتند.

تعیین جدایه‌های *استافیلوکوکوس اورئوس* مقاوم به متی‌سیلین با روش انتشار دیسک

جهت تعیین جدایه‌های *استافیلوکوکوس اورئوس* مقاوم به متی‌سیلین یا MRSA از تست حساسیت نسبت به آنتی‌بیوتیک سفوکسی تین (۳۰ میکروگرم) با روش آنتی بیوگرام و بر اساس استاندارد CLSI ۲۰۱۴ استفاده شد.

استخراج DNA و واکنش زنجیره پلی مرز (PCR) برای تکثیر ژن‌های *fnbA*، *fnbB* و *clf*

به‌منظور استخراج DNA همه جدایه‌های باکتریایی از کیت استخراج DNA باکتری گرم مثبت شرکت سینا ژن استفاده شد. جهت تکثیر و بررسی فراوانی ژن‌های *fnbA*، *fnbB* و *clf* با روش PCR، با استفاده از پرایمرهای اختصاصی که توالی آن‌ها در جدول ۱ ارائه شده است و بر اساس میزان و غلظت مواد مورد نیاز PCR انجام گرفت (جدول ۲). همچنین به‌منظور تأیید هویت جدایه‌های *استافیلوکوکوس اورئوس* از تکثیر ژن *16S rRNA* استفاده شد. برنامه دمایی و زمانی PCR شامل مرحله واسرشت اولیه ۹۴ درجه سانتی‌گراد به مدت ۵ دقیقه، مرحله

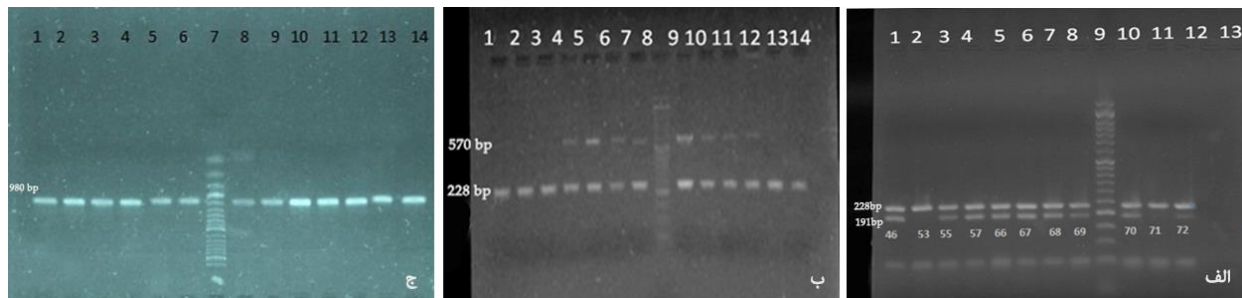
جدول ۲- غلظت مواد PCR جهت تکثیر ژن‌های *fnbA*، *fnbB*، *16SrRNA* و *clf*

مقدار	مواد
۱۲,۵ μlit	Master mix (BQ-Mgcl2-dNTP-Tag)
۱ pmol	<i>fnbA R</i>
۱ pmol	<i>fnbA F</i>
۱ pmol	<i>fnbB R</i>
۱ pmol	<i>fnbB F</i>
۱ pmol	<i>clf R</i>
۱ pmol	<i>clf F</i>
۰/۸ pmol	16S rRNA (F)
۰/۸ pmol	16S rRNA (R)
۰/۱ U/μlit	TEM
۷/۹	DDW
۲۵ μlit	حجم کل

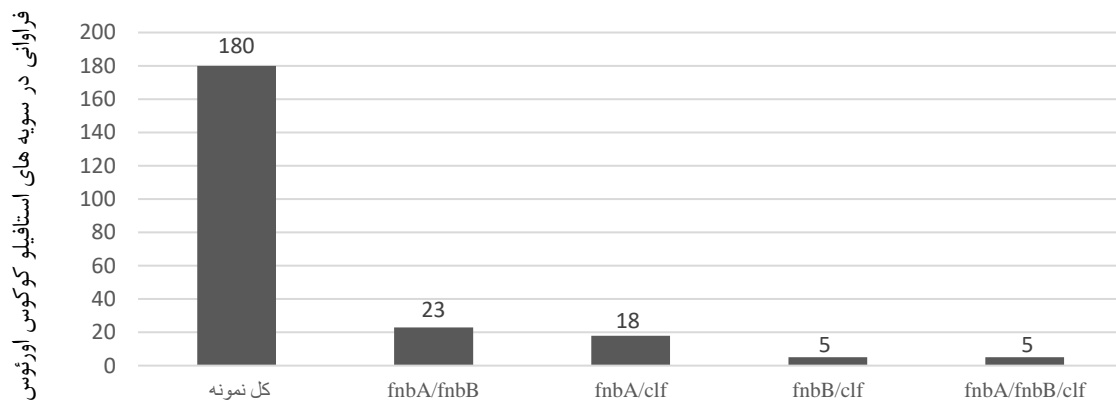
واسرشت ۹۴ درجه سانتی‌گراد به مدت ۵۰ ثانیه، مرحله اتصال ۵۷ درجه سانتی‌گراد به مدت ۵۰ ثانیه، مرحله بسط ۷۲ درجه

آنالیز آماری نشان داد از ۹۲ سویه جدا شده از بیمار زن مورد مطالعه ۷۹ (۸۵٪/۸) دارای ژن *fnbA*، ۲۸ (۲۱٪/۲) ژن *fnbB* و ۱۷ (۱۸٪/۱۵) ژن *clf* را داشتند. از ۸۸ سویه جدا شده از بیمار مرد ۸۰ (۹۰٪/۱۹) ژن *fnbA* (۳۲٪/۳۲) و ۱۹ (۲۱٪/۱۶) ژن *fnbB* را دارا بودند (جدول ۳). از ۱۰۴ سویه جدا شده از بیمار بالای ۴۰ سال ۹۳ (۸۹٪/۴) دارای ژن *fnbA* ۳۲ (۳۰٪/۸) ژن *fnbB* و ۲۰ (۱۹٪/۲) دارای ژن *clf* بودند. از ۷۶ سویه جدا شده

تصویر الکتروفورز محصولات PCR برای ژن‌های 16SrRNA، *fnbA*، *fnbB* و *clf* در شکل ۱ نشان داده شده است. بررسی فراوانی هم‌زمان ۲ ژن و ۳ ژن در سویه‌های استافیلوکوکوس اورئوس نشان داد هم‌زمانی دو ژن *fnbA*، *fnbB*، *fnbA*، *fnbB* و *clf* ۴۲ (۲۳٪/۲۳)، ژن‌های *fnbA* و *clf* ۳۲ (۱۸٪/۱۸) و ژن‌های *fnbB* و *clf* ۹ (۵٪/۵) است. فراوانی حضور هم‌زمان سه ژن *fnbA*، *fnbB* و *clf* ۹ (۵٪/۵) نیز گزارش شد (شکل ۲).

شکل ۱- تصویر الکتروفورز محصول PCR (الف) باندهای با طول ۲۲۸ جفت باز، ژن 16SrRNA، چاهک‌های شماره‌های (1,3,4,5,6,7,8,10,12) ژن *fnbA* با طول ۱۹۱ جفت باز و چاهک شماره ۹ سایز مارکر ۵۰ جفت بازی را نشان می‌دهد. (ب) باندهای با طول ۵۷۰ جفت باز برای چاهک‌های شماره‌های (4,5,6,7, 9,10,11,12) مربوط به ژن *fnbB* و چاهک شماره ۹، سایز مارکر ۵۰ جفت بازی را نشان می‌دهد. (ج) باندهای با طول ۹۸۰ جفت باز برای چاهک‌های شماره‌های (1,2,3,4,5,6,8,9,10,11,12) ژن *clf* و چاهک شماره ۷ سایز مارکر ۵۰ جفت بازی را نشان می‌دهد.

شکل ۲- نمودار فراوانی هم‌زمان ۲ ژن و ۳ ژن در سویه‌های استافیلوکوکوس اورئوس

از بیمار زیر ۴۰ سال ۶۶ (۸۶٪/۹) واجد ژن *fnbA* بودند، ۱۵ (۱۹٪/۷) ژن *fnbB* و ۱۶ (۲۱٪/۱۱) ژن *clf* را دارا بودند (جدول ۳). از ۱۰۰ سویه جدا شده از نمونه ادرار مورد مطالعه ۸۶٪ ژن *fnbA*، ۳۰٪ دارای ژن *fnbB* و ۲۱٪ دارای ژن *clf*

در این مطالعه فراوانی ژن‌های *fnbA*، *fnbB* و *clf* در سویه‌های استافیلوکوکوس اورئوس جدا شده از بیماران بر اساس، جنسیت، سن بیمار، نوع نمونه بالینی، بیماران بستری و سرپایی و سویه‌های MRSA و MSSA مورد بررسی قرار گرفت.

نتایج نشان داد که بین فراوانی هر یک از ژن‌ها در سویه‌های استافیلوکوکوس اورئوس بر اساس جنسیت و سن بیمار، نوع نمونه بالینی، شرایط بیمار و MRSA و MSSA بودن سویه‌ها اختلاف معناداری وجود ندارد ($P > 0.05$)

بحث و نتیجه گیری

اساس پاتوژنیسیته استافیلوکوکوس اورئوس بستگی به فاکتورهای ویروالانسی دارد که از فاگوسیتوز ممانعت می‌کنند و در توانایی میزبان برای بروز پاسخ‌های ایمنی به‌منظور جلوگیری از عفونت اختلال ایجاد می‌کنند. سطح استافیلوکوکوس اورئوس با انواع متنوعی از مولکول‌های چسبنده قابل اتصال به پروتئین‌های مختلف موجود در پلاسما یا ماتریکس خارج

بودند. از ۲۴ سویه جداشده از نمونه لوله تراشه ۲۳ (۹۵٪/۸) ژن *fnbA* ۵ (۲۰٪/۸) ژن *fnbB* و ۱ (۴٪/۲) ژن *clf* را داشتند. از ۲۲ سویه جداشده از نمونه زخم ۱۹ (۸۶٪/۳) دارای ژن *fnbA* ۵ (۲۲٪/۷) دارای ژن *fnbB* و ۱ (۴٪/۵) ژن *clf* بودند. در سویه‌های جداشده از بین سایر نمونه‌ها که ۲۳ نمونه بودند، ۲۲ (۹۵٪/۶) ژن *fnbA* ۵ (۲۱٪/۷) ژن *fnbB* و ۹ (۳۹٪/۱) ژن *clf* را داشتند (جدول ۳). از ۶۹ سویه جداشده از بیماران بستری ۶۴ (۹۲٪/۸) دارای ژن *fnbA* ۱۸ (۲۶٪/۱) دارای ژن *fnbB* و ۱۰ (۱۴٪/۵) دارای ژن *clf* بودند و از ۱۱۱ سویه جداشده از بیماران سرپایی ۹۵ (۸۵٪/۶) دارای ژن *fnbA* ۲۹ (۲۶٪/۱) دارای ژن *fnbB* و ۲۶ (۲۳٪/۴) دارای ژن *clf* بودند (جدول ۳). فراوانی ژن *fnbA* در ۹۵ سویه MRSA

ژن	fnbA	Value	Asymp. Sig. (2-sided)	fnbB	Value	Asymp. Sig. (2-sided)	clf	Value	Asymp. Sig. (2-sided)
جنسیت	زن	۸۵/۸(۷۹)	۰/۰۸۷	۱۹(۲۱)	۱/۹۸۵	۰/۳۷۱	۱۷(۱۸/۵)	۰/۴۸۱	۰/۴۹۷
	مرد	۸۰(۹۰/۹)	۲/۹۲۳	۲۸(۳۲)			۱۹(۲۱/۶)		
سن	≥۴۰	۹۳(۸۹/۴)	۰/۴۶۵	۳۲(۳۰/۸)	۴/۲۳۹	۰/۱۲۰	۲۰(۱۹/۲)	۰/۷۵۸	۰/۰۹۵
	<۴۰	۶۶(۸۶/۹)	۰/۵۳۴	۱۵(۱۹/۷)			۱۶(۲۱/۱)		
شرایط بیمار	بستری	۶۴(۹۲/۸)	۰/۲۱۲	۱۸(۲۶/۱)	۱/۵۹۰	۰/۴۵۲	۱۰(۱۴/۵)	۰/۱۷۵	۱/۸۴۰
	سرپایی	۹۵(۸۵/۶)	۱/۵۵۵	۲۹(۲۶/۱)			۲۶(۲۳/۴)		
نوع نمونه بالینی	ادرار	۸۶(۸۶)		۳۰(۳۰)			۲۱(۲۱)		
	لوله تراشه	۲۳(۹۵/۸)		۵(۲۰/۸)			۱(۴/۲)		
	زخم	۱۹(۸۶/۴)	۴/۶۶۶	۵(۲۲/۷)	۲/۷۰۴	۰/۹۸۸	۱(۴/۵)	۰/۰۶۸	۱۰/۲۵۶
	خون	۹(۸۱/۸)		۲(۱۸/۲)			۴(۳۶/۴)		
	سایر نمونه‌ها	۲۲(۹۵/۶)		۵(۲۱/۷)			۹(۳۹/۱)		
نوع سویه	MRSA	۹۱(۹۵/۸)	۰/۰۶۸	۳۰(۳۲)	۰/۷۶۹	۰/۰۷۵	۱۶(۱۶/۸)	۰/۶۲۵	۰/۲۳۸
	MSSA	۶۵(۷۶/۵)	۰/۴۳۳	۱۷(۲۰)			۲۰(۲۳/۵)		

سلولی میزبان مانند *fnbA*، *fnbB* و *Clf* پوشیده شده است که در بیماری‌زایی باکتری نقش مهمی ایفا می‌کنند. Rice و همکاران در سال ۲۰۰۱ گزارش دادند بخش زیادی

۹۱ (۹۵٪/۸) ژن *fnbB* ۳۰ (۳۲٪/۳) و ژن *clf* ۱۶ (۱۶٪/۸) گزارش شد و فراوانی ژن *fnbA* در ۸۵ سویه MSSA ۶۵ (۷۶٪/۵) ژن *fnbB* ۱۷ (۲۰٪/۲) و ژن *clf* ۲۰ (۲۳٪/۵) گزارش شد (جدول ۳).

ویرولاتس مانند ژن‌های *fnbA* و *fnbB* در سویه‌های MSSA را بیشتر از MRSA گزارش دادند (۲۶).

Wisniewska و همکاران در سال ۲۰۰۸ گزارش دادند که فراوانی ژن *fnbA* در سویه‌های جداسازی شده از نمونه‌های بالینی ۸۵٪ است ولی اختلاف معناداری بین فراوانی ژن با نوع نمونه بالینی مشاهده نشد (۲۷). در مطالعه حاضر نیز بین فراوانی ژن‌های *fnbA* و *fnbB* با جنسیت، سن بیمار و نوع نمونه بالینی سویه‌های استافیلوکوکوس اورئوس جداسازی شده از بیماران بستری و سرپایی اختلاف معناداری گزارش نشد. مطالعات Klain و همکاران در سال ۲۰۱۲ شیوع *clf* را ۹۱٪ گزارش دادند که بیشتر از نتایج حاصل از این مطالعه ۳۶٪ (۲۰٪) بود (۲۸). احتمالاً دلیل این اختلاف بررسی سویه‌های با منشأ دامی بوده است. همچنین در سال ۲۰۰۸، Zamantar و همکاران میزان فراوانی ژن‌های *fnbA* و *clf* را به ترتیب ۷۶٪ و ۳۰٪/۴٪ گزارش دادند (۲۹).

Nowrouzian در سال ۲۰۱۱ میزان فراوانی ژن‌های *fnbA* و *fnbB* و *clf* را در سویه‌های استافیلوکوکوس اورئوس جداسازی شده از نوزادان به ترتیب ۷۸٪، ۹۹٪ و ۹۹٪ گزارش کرد. این امر توانایی اتصال و کلنیزه شدن شدید سویه‌های استافیلوکوکوس اورئوس را در بافت‌های بدن نوزاد در ماه‌های اول تولد نشان می‌دهد (۳۰).

در ارتباط با حضور هم‌زمان ژن‌ها، هم‌زمانی ژن‌های *fnbA/fnbB* ۴۲٪ (۲۳٪)، *fnbA/Clf* ۳۲٪ (۱۸٪)، *fnbB/Clf* ۹٪ (۵٪) و *fnbA/fnbB/Clf* ۹٪ (۵٪) در مطالعه Peacock و همکاران ۷۷٪ سویه‌های مورد مطالعه دارای هر دو ژن *fnbA* و *fnbB* بودند. بین پروتئین‌های متصل به فیبرینوژن و پروتئین‌های متصل به فیبرونکتین به‌ویژه *fnbA* یک اثر افزایشی در عملکرد وجود دارد. به‌علاوه ژن‌های *fnbA* و *fnbB* در بین سویه‌های مختلف به‌شدت حفاظت شده هستند و بر روی کروموزوم پیوسته هستند (۳۱).

در مطالعه Savolainen هم‌زمانی ژن‌های *fnbA* و *fnbB* بین سویه‌ها ۴۵٪/۴٪ گزارش شد. به‌علاوه در هیچ‌یک از سویه‌های مورد مطالعه *Clf* شناسایی نگردید (۳۲).

در مطالعه Foster و همکاران هم‌زمانی ژن‌های *fnbA* و *ClfA* در *Cna* ۱۵٪ سویه‌های مورد مطالعه گزارش شده است (۳۳). Machuca در سال ۲۰۱۳ گزارش داد که فراوانی ژن‌های

از سویه‌های استافیلوکوکوس اورئوس جداسازی شده از عفونت‌های مختلف بالینی مورد مطالعه (بیش از ۹۵٪) حاوی ژن *fnbA* بودند (۱۹).

Arciola و همکاران نیز در سال ۲۰۰۵ فراوانی ژن *fnbA* را در نمونه‌های بالینی جداسازی شده از بیماران مبتلابه عفونت‌های بالینی اورتوپدیک و انواع جراحی‌های پیوند ۹۸٪ گزارش دادند (۲۰). در مطالعه‌ای که توسط Duran و همکاران در سال ۲۰۱۰ بر روی ۸۸ نمونه حاصل از زخم‌های جراحی صورت گرفت فراوانی ژن *fnbA* ۹۷٪/۱۷٪ نشان داده شد. همچنین میزان فراوانی ژن *fnbB* بالای ۸۵٪ گزارش شده است (۲۱). در مطالعه حاضر ۸۸٪/۳٪ سویه‌ها دارای ژن *fnbA* و ۲۶٪ ژن *fnbB* را داشتند. دلیل این اختلاف فراوانی ممکن است به نوع نمونه بالینی مورد مطالعه بستگی داشته باشد. در مطالعه‌های Arciola و Duran اغلب نمونه‌ها شامل نمونه‌های گرفته‌شده از جراحی‌ها، عفونت‌های اورتوپدیک، پیوندها و عفونت‌های بالینی و زخم بوده ولی در این مطالعه نمونه‌ها غالباً نمونه‌های بالینی جداسازی شده از بیماران شامل نمونه‌های ادراری، خون و سایر نمونه‌ها است.

در مطالعه Ghasemian و همکاران در سال ۲۰۱۵، ۶۳٪/۶٪ نمونه‌ها دارای ژن *fnbA* و ۵۰٪ دارای ژن *fnbB* بودند (۲۲). نمونه‌های مورد مطالعه ایزوله‌های بالینی کودکان بستری شده در بخش‌های عفونی بیمارستان بودند. همچنین در مطالعه ارتباط معناداری بین فراوانی ژن‌ها و سویه‌های MRSA و MSSA مشاهده نشد همان‌طور که در مطالعه حاضر نیز ارتباطی بین فراوانی ژن‌های مورد مطالعه با سویه‌های MRSA گزارش نشد. در مطالعه دیگری توسط Ghasemian و همکاران در سال ۲۰۱۵ فراوانی ژن‌های *clfAB*، *fnbAB* در نمونه‌های زخم ۱۰۰٪ گزارش شد (۲۳). طی مطالعه Netsvyetayeva در کشور اوکراین در سال ۲۰۱۴ بر روی سویه‌های استافیلوکوکوس اورئوس ایزوله شده از بخش قدامی بینی افراد سالم، نشان داده شد که فراوانی ژن *fnbA* ۵۹٪ است (۲۴). در مطالعه Nashev و همکاران از ۴۴ سویه استافیلوکوکوس اورئوس که ۲۲ سویه از بین افراد سالم، ۸ سویه از بین افراد دارای عفونت پوستی و ۴ سویه از عفونت جداسازی شده بود ۳۶٪/۷٪ دارای ژن *fnbB* بودند (۲۵). Kyong RP و همکاران طی یک مطالعه در سال ۲۰۰۶ شیوع فاکتورهای

به‌طور کلی استافیلوکوکوس اورئوس یک پاتوژن خارج سلولی است که هنوز مکانیسم ورود آن به درون سلول کامل شناخته نشده است ولی مشخص شده پروتئین‌های سطح استافیلوکوکوس اورئوس برهمکنش خاصی بین باکتری و پروتئین‌های ماتریکس خارج سلولی میزبان برقرار می‌کنند که به استقرار باکتری کمک می‌کند. از طرفی اتصال و ورود به درون سلول اولین مرحله در شروع پاتوژن باکتری و بقای آن در مقابل شرایط نامساعد محیطی و فرار از سیستم ایمنی میزبان است تا بتواند زنده بماند و منجر به تداوم عفونت باکتریایی گردد. در نتیجه بررسی وجود و نقش فاکتورهای آدهسین در ایجاد عفونت‌های باکتریایی حائز اهمیت است.

تشکر و قدردانی

از همکاری جناب آقای امید حسینی کارشناس بخش میکروبیولوژی آزمایشگاه جامع تحقیقاتی دانشگاه شهید بهشتی تهران سپاس‌گزاریم.

تعارض منافع

نویسندگان هیچ‌گونه تعارض منافی را اعلام نکرده‌اند.

آدهسین *clfB* و *clfA* در سویه‌های MRSA جدا شده از کودکان مورد مطالعه به ترتیب ۸۹٪، ۸۷٪ و ۸۳٪ بود (۳۴). Contreras طی مطالعه خود در سال ۲۰۱۲ بر روی سویه‌های استافیلوکوکوس اورئوس جدا شده از کاترهای بیماران مکزیک همودیالیزی نشان داد که فراوانی فاکتورهای آدهسین *fmbA* و *fmbB* و *Clf* به ترتیب ۳۴/۵٪، ۵۶/۳٪ و ۱۰۰٪ است و گزارش داد همراهی فاکتورهای ویروولانس از جمله آدهسین‌ها می‌تواند در کلونیزاسیون باکتری در کاترها نقش مهمی دارد (۳۵).

مقایسه نتایج مطالعه حاضر با سایر مطالعات انجام شده بیشترین علت اختلاف در فراوانی ژن‌های آدهسین استافیلوکوکوس اورئوس به‌ویژه ژن‌های *fmbB* و *Clf* را در نوع نمونه‌ی مورد مطالعه مانند نمونه‌های بالینی، عفونی، زخم و جراحی‌ها، جایگاه عفونت و اختلافات اپیدمیولوژیکی می‌داند و به نظر می‌رسد حضور این دو ژن به‌تنهایی یا همراه با ژن *fmbA* در بروز بیماری‌های عفونی ایجاد شده توسط استافیلوکوکوس اورئوس اهمیت بسیاری دارد. از طرفی در این مطالعه هیچ ارتباطی بین فراوانی ژن‌ها با فاکتورهای میزبانی مانند نوع نمونه بالینی، جنسیت، سن، بستری یا سرپایی بودن بیماران و نوع سویه‌های MRSA و MSSA وجود نداشت.

References

1. Bien J, Sokolova O, Bozko P. Characterization of Virulence Factors of Staphylococcus aureus: Novel Function of known virulence factors that are implicated in activation of airway epithelial proinflammatory response. J Pathogen. 2011;2011:1-13.
2. Kluytmans, J, van Belkum, Verbrugh H. Nasal carriage of Staphylococcus aureus epidemiology, underlying mechanisms and associated risks. Clin Microbiol Rev. 1997;10(3): 505-520.
3. Fowler VG Jr, Miro JM, Hoen B, Cabell CH, Abrutyn E, Rubinstein E, et al. Staphylococcus aureus endocarditis: a consequence of medical progress. JAMA. 2005; 293(24):3012-3021.
4. Zinderman, CE. Community-acquired methicillin-resistant Staphylococcus aureus among military recruits. Emerg. Infect. Dis. 2004; 10(5):941-944.
5. Young DM, Harris HW, Charlebois ED, Chambers Campbell A, Perdreau-Remington F, et al. An epidemic of methicillin-resistant Staphylococcus aureus soft tissue infections among medically underserved patients. Arch. Surg. 2004;139(9):947-953.
6. You JH, Ip DN, Wong CT, Ling T, Lee N. Methicillin-resistant Staphylococcus aureus bacteraemia in Hong Kong. J Hosp Infect. 2008;70(4):379-81.
7. Gomez MI, Lee A, Reddy B, Muir A, Soong G, Pitt A, et al. Staphylococcus aureus protein A induces airway epithelial inflammatory responses by activating TNFR1. Nat Med. 2004;10(8):842-848.
8. Vazquez V, Liang X, Horndahl JK, Ganesh VK, Smeds E, Foster TJ, et al. Fibrinogen is a ligand for the Staphylococcus aureus microbial surface components recognizing adhesive matrix molecules (MSCRAMM)

- bone sialoprotein-binding protein (Bbp). *J Biol Chem.* 2011;286(34):29797–805.
9. Higgins J, Loughman A, vankessel KP, vanStrijp JA, Foster TJ. Clumping factor A of *Staphylococcus aureus* inhibits phagocytosis by human polymorphonuclear leucocytes. *FEMS Microbiol Lett.* 2006;258(2):290–296.
10. Heilmann C. Adhesion mechanisms of staphylococci. *Adv Exp Med Biol.* 2011;715:105–23.
11. Rice K, Huesca M, Vaz D, McGavin MJ. Variance in fibronectin binding and *fnb* locus polymorphisms in *Staphylococcus aureus*: Identification of antigenic variation in a fibronectin binding protein adhesin of the epidemic CMRSA-1 strain of methicillin-resistant *S. aureus*. *Infect Immun.* 2001;69(6): 791–9.
12. Foster TJ, Geoghegan JA, Ganesh VK, Höök M. Adhesion, invasion and evasion: the many functions of the surface proteins of *Staphylococcus aureus*. *Nat Rev Microbiol.* 2014;12(1):49–62.
13. Kang M, Ko YP, Liang X, Ross CL, Liu Q, Murray BE, et al. Collagen-binding microbial surface components recognizing adhesive matrix molecule (MSCRAMM) of Gram-positive bacteria inhibit complement activation via the classical pathway. *J Biol Chem.* 2013;288(28):20520–3.
14. Massey RC, Kantzanou MN, Fowler T, et al. Fibronectin-binding protein A of *Staphylococcus aureus* as multiple substituting binding regions that mediate adherence to fibronectin and invasion of endothelial cells. *Cell Microbiol.* 2001; 3(12):839–51.
15. Ahmed S, Meghji S, Williams RJ, Henderson B, Brock JH, Nair SP. *Staphylococcus aureus* fibronectin binding proteins are essential for internalization by osteoblasts but do not account for differences in intracellular levels of bacteria. *Infect Immun.* 2001; 69(5):2872–7.
16. Kalorey DR, Shanmugam Y, Kurkure NV, Chousalkar KK, Barbudde SB. PCR-based detection of genes encoding virulence determinants in *Staphylococcus aureus* from bovine subclinical mastitis cases. *Journal of veterinary science.* 2007;8(2):151–4.
17. Peacock SJ, Day NP, Thomas MG, Berendt AR, Foster TJ. Clinical isolates of *Staphylococcus aureus* exhibit diversity in *fnb* Genes and adhesion to human Fibronectin. *Journal of Infection.* 2000 ; 41(1); 23–31.
18. Higgins J, Loughman A, Van Kessel KP, Van Strijp JA, Foster TJ. Clumping factor A of *Staphylococcus aureus* inhibits phagocytosis by human polymorphonuclear leucocytes. *FEMS Microbiol Letters.* 2006; 258(2):290–6
19. Kelly Rice, Huesca M, Vaz D, McGavin MJ. Variance in fibronectin binding and *fnb* locus polymorphisms in *Staphylococcus aureus*: Identification of antigenic variation in a fibronectin binding protein adhesin of the epidemic CMRSA-1 strain of Methicillin-resistant *S. aureus*. *Infect Immun.* 2001;69(6):3791–9.
20. Arciol CR, Campoccia D, Gamberini S, Baldassarri L, Montanaro L. Prevalence of *cna*, *fnbA* and *fnbB* adhesin genes among *Staphylococcus aureus* isolates from orthopedic infections associated to different types of implant. *FEMS Microbiology Letters* 246 (2005) 81–86.
21. Duran N, Dogramaci, Y, Ozar, B, Demir C, Kalaci A. Detection of adhesion genes and Slime production among *Staphylococci* in orthopedic surgical wound. *African J Microbiol Res.* 2010; 4 (9): 708–715.
22. Ghasemian A, Najar Peerayeh SH, Bakhshi B, Mirzaee M. The Microbial Surface Components Recognizing Adhesive Matrix Molecules (MSCRAMMs) Genes among clinical isolates of *Staphylococcus aureus* from Hospitalized Children. *Iran J Pathol.* 2015; 10(4): 258 - 264
23. Ghasemian A, Najar Peerayeh SH, Bakhshi B, Mirzaee M. High Frequency of *icaAD*, clumping factors A/B, *fib* and *eno* Genes in *Staphylococcus aureus* Species Isolated From Wounds in Tehran, Iran during 2012–2013. *Arch Clin Infect Dis.* 2015; 10(4): e23033.
24. Netsvyetayeva I, Fraczek M, Piskorska K, Golas M, Sikora M, Mlynarczyk A, et al. *Staphylococcus aureus* nasal carriage in Ukraine antibacterial resistance and virulence factor encoding genes. *BMC Infectious Diseases.* 2014;14(1):128.
25. Nashev D, Toshkora K. Distribution of virulence genes of *Staphylococcus aureus* isolated from stable nasal carriers. *FEMS Microbiol let.* 2004; 233(1): 45–52.
26. Kyong RP, Jin Yang B. Comparison of Genotypes and Enterotoxins Genes between *Staphylococcus aureus* isolates from Blood and nasal colonizers in a Korean Hospital. *J Korean Med Sci.* 2009; 24(4): 585–591.
27. Wiśniewska K, Garbacz K, Piechowicz L. Genotypic screening of atypical *Staphylococcus aureus* strains isolated from clinical samples for presence of selected adhesion genes. *Med Mal Infect.* 2008;38(10):549–53.
28. Klein RC, Fabres–Klein MH, Brito MA, Fietto LG, Ribon Ade O. *Staphylococcus aureus* of bovine origin: genetic diversity, prevalence and the expression of adhesin-encoding genes. *Vet Microbiol.* 2012;160(1–2):183–8.
29. Zmantar T, Chained K, Makni H, Bakhrof A. Detection by PCR of adhesions genes and Slime production in clinical *S. aureus*. *J. Basic Microbiol.* 2008; 48(4): 308 – 314.
30. Nowrouzian FL, Dauwalder O, Meugnier H, Bes M, Etienne J, Vandenesch F, et al. Superantigen genes and the capacity of *Staphylococcus aureus* to Colonize the Infantile Gut. *The Journal of Infectious Diseases.* 2011;204(5):714–21.
31. Peacock SJ, Day NPJ, Thomas MG, Berendt AR, Foster TJ. Clinical isolates of *Staphylococcus aureus* exhibit diversity in *fnb* Genes and Adhesion to Human Fibronectin. *Journal of Infection.* 2000 ; 41(1); 23–31.

32. Savolainen K, Paulin L, Westerlund-Wikström B, Foster TJ, Korhonen TK, Kuusela P. Expression of *pls*, a Gene Closely Associated with the *mecA* Gene of Methicillin-Resistant *Staphylococcus aureus*, Prevents Bacterial Adhesion In Vitro. *Infect Immun*. 2001; 69(5): 3013–3020.
33. Foster TJ, Hook M. Surface protein adhesins of *Staphylococcus aureus*. *Trends Microbiol*. 1998;6(12):484–488.
34. Machuca MA, Sosa LM, González CI. Molecular typing and virulence characteristic of Methicillin-Resistant *Staphylococcus aureus* isolates from Pediatric patients in Bucaramanga, Colombia. *PLOS ONE*. 2013;8(8): e73434
35. Contreras GP, Espuñes TS, Pérez EM, Moctezuma RR, Aranda DA, Abascal EN, et al. Virulence Markers in *Staphylococcus aureus* Strains Isolated from Hemodialysis Catheters of Mexican Patients. *Advances in Microbiology*, 2012; 2(4): 476-487.

Original Article

Investigation of *Fnbp* and *Clf* Genes Prevalence among Methicillin-Resistant *Staphylococcus Aureus* Strains and Assessment of the Effects of Host Factors and Clinical Specimens on their Distribution

Shafaei E, Honarmand Jahromy S*, Noorbakhsh F

Department of Microbiology, Islamic Azad University, Varamin- Pishva Branch, Iran

Received: 30 Jun 2016

Accepted: 05 Nov 2016

Abstract

Background & Objective: *Staphylococcus aureus* is a common cause of nosocomial infections that has several specific adhesion molecules factors, which can be bound to a variety of host matrix extracellular proteins and replaced by host tissues. This binding is mediated by a family of proteins known as microbial surface components known as adhesive matrix molecules (MSCRAMMs) which includes fibronectin-binding protein (FnBP) and fibrinogen binding protein (Clf). Comprehensive studies regarding the genetic abilities of *S. aureus* isolates especially MRSA which have binding mediators seem essential.

Materials & Methods: In this study 74572 clinical samples of blood, urine, sputum and other clinical samples of patients who were admitted to Tehran Milad Hospital were collected. 180 *Staphylococcus aureus* strains were identified after diagnostic tests. In order to determine MRSA isolates Cefoxitin disc diffusion method was used. The presence and frequency of *fnbA*, *fnbB* and *clf* genes was determined by PCR.

Results: From 180 *Staphylococcus aureus* strains 159 strains (88%) had *fnbA* gene, 47 strains (26%) had *fnbB* gene and 36 strains (20%) had *clf* gene. The simultaneous frequency of *fnbA* and *fnbB* was 42 (23%), *fnbA* and *Clf* was 32 (18%) and *fnbB* and *Clf* was 9 (5%). The presence of all three genes together was 9 (5%).

Conclusion: The results showed that there was no significant relationship between *fnbA*, *fnbB* and *clf* genes and clinical sample type, gender and age of patients and MRSA and MSSA isolates.

Keywords: Methicilin Resistance *Staphylococcus aureus*, *FnbA*, *FnbB* and *clf* genes, PCR

* **Corresponding author:** Sahar Hoarmand Jahromy, Department of Microbiology, Islamic Azad University, Varamin- Pishva Branch, Iran,
Email: Sahar_hj2@yahoo.com